

Първи доклад

на резултатите от общественото консултиране
в рамките на поредица от дискусии, посветени на изработване на
подзаконова нормативна регулация по Закона за социалните услуги

Дата:

Социални петъци, 31.07.2020 г.

Въведение:

Общественото консултиране е организирано като поредица от обществени дискусии под названието „Социални петъци“. Инициативата е на група граждански организации¹, които вярваме, че гражданското участие е най-добрият начин да бъдат създавани социалните политики и решения. **Социални петъци** е инициатива, с която предлагаме всеки петък (август – септември 2020 г.) да обсъждаме важни въпроси за доброто и адекватно прилагане на закона за социалните услуги.

Дискусиите се провеждат при предварително обявена тема и след регистрация на участника. Времето на провеждане е фиксирано, а темата на следващата дискусия се уточнява с участниците в края на срещата. При наличие на по-голям брой участници и необходимост от обсъждане на специфика при различните целеви групи – участниците се разделят в тематични под-групи.

Общата сесия и под-групите се модерират, като всеки от участниците има възможността да вземе отношение и да сподели мнение по дискутираната тема.

Документират се изказванията, както и общите заключения до които се достига със съгласие от всички участници. При наличие на различия и специфики, те се посочват изрично в доклада.

Цели на консултацията:

Общата цел на дискусиите е да се обсъдят в максимално широк формат с участието на професионалисти, потребители и органите на местната и централна власт въпроси, които имат съществено значение за реформирането на системата на социалните услуги при изготвянето на подзаконовата нормативна база за прилагане на Закона за социалните услуги.

Всички ние искаме да създадем добре работеща система. Да коригираме недостатъците и да предложим ефективни решения. Сигурни сме, че най-адекватните отговори са тези, които са обсъдени, дискутирани и анализирани от възможно най-много гледни точки.

¹ Фондация Светът на Мария, Български център за нестопанско право, Национална мрежа за децата, Международна социална служба България, Сдружение Общност Мостове, Институт по социални дейности и практики.

Консултационен процес:

Консултацията бе проведена в рамките на 2 часова структурирана дискусия

- Място на провеждане: платформата Zoom
- Брой участници: 35 участника
- Териториален обхват: цялата страна
- Предварителни материали: Закон за социалните услуги
- Метод на провеждане: Структурирана дискусия тип обществен форум
- Модератори: Надя Шабани, БЦНП, Нели Петрова, ИСДП, Миряна Сирийски, Светът на Мария

Съответствие на Стандартите за провеждане на обществени консултации:

- Идентифицирани заинтересовани страни: да
- Консултация с всички заинтересовани страни: да
- Стартиране на консултацията на ранен етап: да
- Публикуване за най-малко 30 дни за писмена консултация: не
- Достъпност на материалите в интернет: да
- Обратна връзка: настоящият доклад
- Представяне на предложението във форма, подходяща за читатели неспециалисти: да
- Уточняващи и насочващи въпроси: да

Релевантни документи:

- Закон за изменение и допълнение на Закона за нормативните актове /ДВ, бр. 34 от 03 май 2016 г./;
- Закон за социалните услуги

ДИСКУСИЯ ОТНОСНО НОВИЯТ РЕД ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА ИНДИВИДУАЛНА ОЦЕНКА НА ПОТРЕБНОСТИТЕ И ИНДИВИДУАЛЕН ПЛАН**Предварителни уточнения:**

- Законът за социалните услуги дава правната рамка, в ППЗСУ може да детайлизира уредбата, без да я урежда по нов начин;
- Вземат се предвид изводите и мотивите от Конституционно дело 3/2020г. на Конституционния съд.

Контекст и варианти поставени на дискусия:

Изясняване на реда, по който да се организира провеждането на индивидуалната оценка и индивидуалния план, съобразно измененията със Закона за социалните услуги.

Представяне на въпроса за дискусия:

До сега практиката беше ИО и ИП да се изготвят, след като човек дойде в социалната услуга с направление и въз основа на направлението му се изготви договор за ползване на услугата. ИО и ИП се изготвят в процеса на стартиралото ползване на услугата.

Редът по ЗСУ е друг – човек идва да ползва услуга по свои избор с предварителна оценка на

потребностите. Доставчикът му изготвя индивидуална оценка и след нея може:

А) да го приеме в услугата и да сключи договор с него;

Б) да му откаже – мотивирано и обосновано - предоставяне на услугата, ако не може да удовлетвори потребностите му

и

В) да го впише в списък на чакащи.

Изрично в чл. 85 е посочено, че договор за ползване на специализирана услуга се сключва след изготвена индивидуална оценка.

Къде и кога обаче се случва индивидуалното планиране?

1 вариант: По време и заедно с индивидуалната оценка.

2 вариант: След подписване на договора, когато човек вече започне да ползва реално услугата

3 вариант: Прави се предварителен план на ниво заключения от оценката, който се доразвива в услугата след стартиралото ѝ ползване.

Въпроси за дискусия:

Кой вариант е най-добър?

Има ли особености при децата и други при възрастните, или при различните целеви групи?

Какво да е съдържанието на ИО и ИП?

Какви да са сроковете на преразглеждане?

Как се обвързва ползването на с договора за ползване и/или индивидуалния план? Кое трябва да е първото – ИП или договора?

Каква договореност ни е нужна за да започнем да правим индивидуална оценка?

Дискусия и обобщения в под-група „хора с увреждания“

Основните проблеми, поставени на обсъждане са:

1. Как се гарантира това, човекът да знае каква / какви услуги ще ползва , за да може да сключи договор за ползването?
2. Каква е ролята на индивидуалния план – да бъде основа на договора или да индивидуализира подхода и да осигури личностно центриран подход, при който цялата личност на човека, не само потребностите му са в основата на подхода на подкрепа.
3. Има ли значение кога се изготвя индивидуалния план за хората с увреждания?

Основни заключения до които достигна групата:

4. Индивидуалната оценка, когато се провежда преди подписване на договора и преди реалното стартиране на ползване на социалната услуга трябва да завършва с план на подкрепата, която ще получава човека – като видове услуги, дейности за подкрепа и график. Този план, може да се нарича или заключение от оценката за подкрепата през социални услуги или предварителен план за подкрепа.
5. При хората с увреждания, предвид техните особености на функциониране, комуникация и възприемане, е възможно да се изготви оценка на потребностите и преди стартирало ползване на услугата т.е. преди сключване на договора за ползване на услугата, но не и да се изготви индивидуален план, който да осигурява личностно центриран подход.
6. Индивидуалния план, следва да се изготви, след като с потребителя е изградена доверителна връзка, намерен е начин на общуване, налице е опознаване и от двете

страни и потребителят е подкрепен да формулира собствени цели, за постигането на които услугата ще допринесе. Това не е възможно, ако човекът не ползва услугата реално. Именно заради това, му трябва правно основание, на база на което да започне работата с конкретния потребител, събиране на информация и пр.

7. Не е реалистично да се регламентира индивидуалния план да се прави заедно с индивидуалната оценка, преди сключване на договора за предоставяне на СУ, тъй като няма да е налице реално ползване на услугата, което да позволи да се направи индивидуалния план. Така изготвен индивидуален план ще е формален документ и няма да даде необходимата информация за ефективност на услугата съгласно чл. 105, т.3, а именно: ефективността на услугата с оглед постигнатите резултати за лицата, които я ползват в отговор на потребностите им.
8. Особено важно е Индивидуалния план да е самостоятелен документ, който да отразява както поставените задачи към услугата, така и напредъка по тяхното изпълнение. В рамките на един договор, могат, а често трябва, в интерес на човека да се правят и реализират поредица от индивидуални планове. Необходима е гъвкавост за да не се превърне професионалния документ в административен и по този начин да се формализира изготвянето му и съответно да се формализира подкрепата, която човека с увреждане получава.

Дискусия и обобщение в под-група „деца и семейства“

Основната тема беше за оценката – необходимостта от договарянето на провеждането на оценката и с клиента, т.е. **каква договореност ни е нужна за да започнем да правим индивидуална оценка?** Тук се очертаха предложения за предварителен договор или договор на два етапа, т.е. договорът след оценката да влезе в сила, но да се сключва преди нея.

По отношение на индивидуалния план за доставчиците на тези услуги в общността няма сериозен проблем индивидуалният план да следва непосредствено след оценката, т.е. при сключване на договора. Така или иначе, при споделяне на оценката се споделят, както проблемите и нуждите, така и ресурсите, както в самия човек и в неформалното му обкръжение, така и ресурсите на самата услуга, и по същество се договаря какво ще се прави. В действителност не е ясно дали наистина оценката се споделя и договаря и дали това е и пътят на планирането за всички доставчици, т.е. доколко наистина договарянето е характеристика на целия процес на работа. Имаше и мнения, макар и единични, че не винаги оценката може да се предостави на клиента, например при оценка на родителски капацитет, и в този смисъл притеснения относно прилагане на разпоредбите на ЗСУ, който е категоричен в това отношение и по тази трудност трябва да се развие компетентност на доставчиците в оценката да се отрази вярно становището на екипа и едновременно с това, да се прави така, че да уважава достойнството на хората. Тук трудностите могат да възникнат от предвидения срок и се предложи да има възможност за удължаване.

За доставчиците на КЦ и другите резидентни услуги възникна проблем за това, че в периода на изготвяне на оценката паралелно ще се предоставят и други услуги като кризиса интервенция, настаняване, грижа и пр. Очерта се предложение да се отрази в правника тази специфика.

ОБОБЩЕНИЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ КОНСУЛТАЦИОННИЯ ПРОЦЕС ОТ ДИСКУСИЯТА ПО ТЕМА „Индивидуален план и индивидуална оценка на потребностите“, 31.07.2020 г.

При представянето на резултатите от двете обсъждания бяха очертани следните изводи:

1. За да бъдат ИО и ИП полезни за бенефициентите, те изискват задълбочено запознаване с човека и на човека с в услугата, изграждане на доверие и комуникация с него – само тогава ИО и ИП ще отразяват реалните му желания, цели, и да предложат добри начини за постигането им.
2. Налице е специфика както при изготвянето на индивидуална оценка на потребностите и индивидуален план за деца и семейства и за хора с увреждания, така и при услуги като „кризисна интервенция“ и „резидентна грижа“, когато необходимата е подкрепата да стартира непосредствено, а не след оценката.
3. И за двете групи потребители е важна защитата на личните данни и личната информация, с която боравят изготвящите ИО и ИП. За да бъдат правата на бенефициентите защитени, е нужно всяко взаимоотношение с доставчици на социални услуги да започне с подписване на договор в самото начало, който ще защити данните и интересите на потребителите.
4. При всички потребители на услуги е необходимо процесът на оценка да бъде регламентиран с предварителен договор за периода на проучване и изготвяне на оценката. Един такъв договор за оценка ще осигури възможност да се проведе по-задълбочена оценка, включително свързана с ползване на услугата, когато това се налага, или поради естеството на подкрепата, или поради методите, необходими в процеса на оценка.
5. Договорът за ползване на специализирана услуга трябва задължително да описва процеса на индивидуално планиране и преразглеждане на плана, както и задълженията на доставчика в тази посока, но самият индивидуален план е професионален инструмент, който изисква гъвкавост и не бива да се смесва със самия договор за ползване на услугата, за това той може да е само приложение на договора, което се преразглежда на определен етап.
6. Необходимо е да се изясни, че на хората, на които не може да бъде предоставяна услуга, както и на тези които се вписват в списък на чакащи, индивидуален план не се изготвя. Необходимата информация за потребностите и услугите, които има нужда човекът според оценката са описани в заключението на оценката и не се смесват с индивидуалния план.
7. Важно е също да се уточни, че изготвената оценка от един доставчик не освобождава новия/ другия доставчик от изготвяне на такава.

Поредицата дискусии „Социални петъци“ се провеждат в онлайн пространството на Къщата на гражданските организации благодарение на проекта „Граждански Хъбове в университети: активизиране на гражданската енергия в подкрепа на гражданските организации“ (ACF/61) на Български център за нестопанско право, финансиран от Фонд Активни граждани България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2014-2021.

